

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

**ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувача кафедри**

_____ **Михайлова Л.І.**
“ _____ ” _____ **201__р.**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БПІ 11

**Методика та організація підготовки і написання
дисертації**

Спеціальності: 201 Агрономія, 202 захист і карантин рослин, 091 Біологія,
211 Ветеринарна медицина, 212 Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза,
073 Менеджмент, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 081
Право, 181 Харчові технології, 204 ТВППТ, 133 Галузеве машинобудування

Факультет

-

Робоча програма з *Методика та організація підготовки і написання дисертації* для аспірантів всіх напрямів підготовки

Розробники: д.е.н., завідувач відділу аспірантури і докторантури Лозинська І.В.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри *менеджменту*.

Протокол від “ ____ ” _____ 201__ року № ____

В.о завідувача кафедри *менеджменту* _____ (Л.І. Михайлова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 201__ року

Погоджено:

Завідувач відділу аспірантури і докторантури _____ (Лозинська І.В.)

Проректор з наукової роботи _____ (Данько Ю.І.)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2019 р.

Методист навчального відділу _____ (Г.О. Бабошина)

© СНАУ, 2019 рік

© Лозинська І.В., 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузі знань: – 09 «Біологія»; 20 «Аграрні науки та продовольство», 07 «Управління і адміністрування», 21 «Ветеринарна медицина», 13 «Механічна інженерія» 18 «Виробництво та технології», 08 Право	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальності: – : 201 Агрономія 202 Захист і карантин рослин 091 Біологія 211 Ветеринарна медицина 212 Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза 073 Менеджмент 072 Фінанси, банківська справа та страхування 081 Право 181 Харчові технології 204 ТВППТ 133 Галузеве машинобудування	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2019-2020-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: відсутнє		Курс	
		2	
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: Доктор філософії	Лекції	
		22 год.	
		Практичні, семінарські	
		22 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		46 год.	.
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю:			
<i>іспит</i>			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання - 48/52

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - здобуття аспірантами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

знати:

- сучасні методологічні концепції, основи методології наукового пізнання та методик наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- знати характеристики основних методів наукового пізнання та методологічних моделей;
- основні критерії оцінки наукового знання і вимоги до організації дослідницької діяльності;
- особливості написання та оформлення дисертаційного дослідження;
- вимоги до публікацій за результатами дисертаційного дослідження;
- процедуру попереднього захисту та захисту дисертації.

вміти:

- усвідомлювати завдання наукового дослідження;
- оформлювати наукові статті, доповіді, повідомлення відповідно до нормативних документів;
- застосовувати загальнометодологічні принципи у науковій діяльності;
- використовувати технології організації науково-дослідницької діяльності;
- переводити наукові знання у площину практичного використання.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВИКОНАННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Структура дисертаційного дослідження.

Основні поняття наукового дослідження. Методика роботи з друкованими літературними джерелами. Загальна методика виконання дисертаційного дослідження. Формулювання і затвердження теми дисертаційного дослідження. Організація роботи над дисертацією. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації. Написання огляду літератури до дисертації. Виклад змісту та структура дисертації. Вступ до дисертації. Основна частина дисертації. Висновки до дисертації. Список використаної літератури. Представлення текстового матеріалу. Рубрикація тексту.

Тема 2. Оформлення дисертаційного дослідження

Мова і стиль викладу матеріалу. Пунктуація, синтаксичне оформлення речень. Оформлення таблиць, схем, додатків. Технічні характеристики дисертації. Заголовки структурних частин дисертації. Умовні позначення. Рівняння та формули. Оформлення ілюстрацій і цифрового матеріалу. Правила цитування та посилань. Оформлення списку використаної літератури та додатків.

Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій

Автореферат дисертації та методика його виконання і оформлення. Структура автореферату дисертації. Анотації до дисертаційного дослідження. Видання автореферату дисертації. Наукова монографія, її структура, вимоги до написання. Наукова стаття. Фахові видання. Тези наукової доповіді. Правила оформлення публікацій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту

Проведення попередньої експертизи на кафедрі. Оформлення довідок доопрацювання, витягу з засідання кафедри. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради. Документи, необхідні для подання дисертації у спеціалізовану вчену раду. Опонування дисертаційного дослідження.

Тема 5. Процедура захисту дисертаційного дослідження.

Процедура захисту дисертаційного дослідження. Підготовка доповіді на захист дисертації. Стилiстичні особливості доповіді для процедури захисту дисертації. Мультимедійна презентація результатів дослідження. Відповіді на запитання членів спеціалізованої вченої ради. Відповіді на зауваження офіційних опонентів. Відповіді на зауваження у відгуках на автореферат. Оформлення документів для подання атестаційної справи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі					
го		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<i>Змістовий модуль 1. Виконання дисертаційного дослідження</i>													
Тема 1. Структура дисертаційного дослідження		4	4			8							
Тема 2. Оформлення		4	4			8							

дисертаційного дослідження													
Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій		4	4			8							
Разом за змістовим модулем 1		12	12			24							
Змістовий модуль 2. Захист дисертаційного дослідження													
Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту		4	4			12							
Тема 5. Захист дисертаційного дослідження		6	6			10							
Разом за змістовим модулем 2		10	10			22							
Усього годин													
ІНДЗ													
Усього годин		90	22	22		46							

5. Теми та план лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Структура дисертаційного дослідження.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття наукового дослідження. 2. Методика роботи з друкованими літературними джерелами. 3. Загальна методика виконання дисертаційного дослідження. 4. Формулювання і затвердження теми дисертаційного дослідження. 	2
2	<p>Тема 1. Структура дисертаційного дослідження.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація роботи над дисертацією. 2. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації. 3. Написання огляду літератури до дисертації. 4. Виклад змісту та структура дисертації. Вступ до дисертації. Основна частина дисертації. Висновки до дисертації. Список використаної літератури. 5. Представлення текстового матеріалу. Рубрикація тексту. 	2

3	<p>Тема 2. Оформлення дисертаційного дослідження.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мова і стиль викладу матеріалу. Пунктуація, синтаксичне оформлення речень. 2. Оформлення таблиць, схем, додатків. 3. Технічні характеристики дисертації. Заголовки структурних частин дисертації. Умовні позначення. 4. Рівняння та формули. Оформлення ілюстрацій і цифрового матеріалу. 	2
4	<p>Тема 2. Оформлення дисертаційного дослідження.</p> <p>План:</p> <p>Правила цитування та посилань.</p> <p>Оформлення списку використаної літератури та додатків.</p>	2
5	<p>Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автореферат дисертації та методика його виконання і оформлення. 2. Структура автореферату дисертації. 3. Анотації до дисертаційного дослідження. 4. Видання автореферату дисертації. 	2
6	<p>Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукова монографія, її структура, вимоги до написання. 2. Наукова стаття. Фахові видання. Тези наукової доповіді. <p>Правила оформлення публікацій.</p>	2
7	<p>Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення попередньої експертизи на кафедрі. 2. Оформлення доповіді до опрацювання, витягу з засідання кафедри. 	2
8	<p>Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради. 2. Документи, необхідні для подання дисертації у спеціалізовану вчену раду. 3. Опонування дисертаційного дослідження. 	2
9	<p>Тема 5. Процедура захисту дисертаційного дослідження.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процедура захисту дисертаційного дослідження. 2. Підготовка доповіді на захист дисертації. Стилистичні особливості доповіді для процедури захисту дисертації. 3. Мультимедійна презентація результатів дослідження. 	2

10	Тема 5. Процедура захисту дисертаційного дослідження. План: 1. Відповіді на запитання членів спеціалізованої вченої ради. 2. Відповіді на зауваження офіційних опонентів. Відповіді на зауваження у відгуках на автореферат. 3. Оформлення документів для подання атестаційної справи.	4
	Разом	22

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Структура дисертаційного дослідження. Композиція дисертаційного дослідження 1. Охарактеризувати особливості написання вступу до дисертації 2. Визначити компоненти основної частини дисертації (експеримент)	2
2	Тема 1. Структура дисертаційного дослідження. Композиція дисертаційного дослідження 1. Виявити специфіку підготовки загальних висновків дисертації 2. Охарактеризувати специфіку оформлення додатків та списку використаної літератури до дисертаційного дослідження	2
3	Тема 2. Оформлення дисертаційного дослідження. Вимоги до змісту та оформлення дисертаційного дослідження 1. Охарактеризувати мову та стиль викладу матеріалу у дисертаційному дослідженні 2. Визначити особливості оформлення таблиць, схем, малюнків тощо	2
4	Тема 2. Оформлення дисертаційного дослідження. 1. Вимоги до змісту та оформлення дисертаційного дослідження 2. Узагальнити правила цитування та посилань 3. Оформлення умовних позначень	2
5	Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій Публікація результатів дисертаційного дослідження 1. Визначити зміст і структуру автореферату дисертації	2
6	Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій 1. Публікація результатів дисертаційного дослідження 2. Охарактеризувати етапи роботи над монографією (науковою статтею, доповіддю) 3. Правила оформлення публікацій	2

7	Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту Підготовка до захисту дисертаційного дослідження 1. Охарактеризувати підготовку до попереднього захисту дисертаційного дослідження	2
8	Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту Підготовка до захисту дисертаційного дослідження 1. Визначити етапи подання дисертаційного дослідження до розгляду у спеціалізованій вченій раді 2. Систематизувати інформацію щодо роботи з офіційними опонентами дисертаційного дослідження	2
9	Тема 5. Процедура захисту дисертаційного дослідження. Процедура захисту дисертації 1. Відтворити сценарій захисту дисертаційного дослідження 2. Визначити вимоги до доповіді на захисті дисертаційного дослідження	2
10	Тема 5. Процедура захисту дисертаційного дослідження. Процедура захисту дисертації 1. Оформлення документів для подання атестаційної справи	4
	Разом	22

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Структура дисертаційного дослідження. Визначити нормативно-правові документи, що регламентують наукову діяльність працівників вищої освіти. Оформити у вигляді таблиці.	8
2	Тема 2. Оформлення дисертаційного дослідження. Конспектувати інформацію щодо проведення атестації науково-педагогічних кадрів в Україні	8
3	Тема 3. Робота над написанням наукових статей, доповідей, монографій Скласти перелік фахових видань (за спеціальністю)	8
4	Тема 4. Підготовка дисертаційного дослідження до захисту Анотувати вимоги до оформлення списку використаної літератури дисертаційного дослідження	12
5	Тема 5. Процедура захисту дисертаційного дослідження. Скласти анотацію українською та англійською мовами до автореферату	10
	Разом	46

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, робота з літературою (виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. **Практичні:** практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. Активні методи навчання - використання комп'ютерних засобів навчання, мозкова атака, круглі столи, використання проблемних ситуацій, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій)

3. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво аспірантів (кооперація), флешмоби.

9. Case-завдання (індивідуальна робота аспіранта)

I. Вибір та формулювання проблеми дослідження

1. Ознаки наукової проблемної ситуації.
2. Виникнення проблем наукового пошуку. Соціальне незадоволення, потреби виробництва, загальнопрактики як чинники виникнення проблем в науці
3. Переведення проблемної ситуації в проблему. Формулювання проблем та визначення напрямку дослідження.
4. Визначення теоретичних, емпіричних і практичних завдань дослідження.

II. Створення теоретичної моделі дослідження

1. Окреслення кола проблем, дотичних до обраної для дослідження проблеми.
2. Визначення мети та завдань дослідження.
3. Формулювання об'єкта і предмета наукового дослідження.
4. Визначення найважливіших чинників та структури їх зв'язків.
5. Формулювання гіпотез, кількість та рівень загальності гіпотез. Перевірка гіпотез.

III. Інтерпретація емпіричних даних

1. Використання статистики для обробки емпіричних даних, підбір засобів статистики для опрацювання даних у тексті. Змістовний аналіз даних.
2. Опис статистичних даних. Поєднання статистичного та змістовного аналізу.
3. Представлення даних в таблицях, графіках, діаграмах тощо.
4. Інтерпретація статистичних даних на базі обраної теорії.
5. Інтерпретація даних у вигляді «дискусії» на базі декількох теоретичних платформ.

IV. Оформлення наукового звіту: тези, стаття, реферат, дисертація

1. Загальні вимоги до наукової роботи.
2. Тези доповіді (виступу) на конференції: види, обсяг, особливості подання матеріалу.
3. Вимоги до написання статті.
4. Подання наукової роботи у вигляді реферату. Оформлення реферату.
5. Наукові дисертації: кандидатська, докторська як кваліфікаційні роботи. Вимоги до дисертацій.
6. Монографії: колективні та індивідуальні. Збірники наукових праць.
7. Написання рецензії на наукову працю.

V. Представлення наукової роботи на конференціях та семінарах. Захист дисертації

1. Підготовка і проведення виступу на конференції.
2. Наочність під час виступу: демонстрація таблиць, використання мультимедійного проектора. Відео та аудіо записи.
3. Відповіді на запитання під час виступу.
4. Участь у науковій дискусії, наукові дебати. Стендова доповідь.
5. Захист дисертації.

10. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи аспірантів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
  - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - виконання аналітично-розрахункових завдань;
  - написання рефератів,
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота					С Р С	Разом за модулі та СРС	Іспит	Ате- ста- ція	Сума
Змістовий модуль 1 – 20 балів		Змістовий модуль 2 – 20 балів							
T1	T2	T3	T4	T5	15	70 (40+30)	30	15	100
6	6	8	10	10					

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261
2. Вимоги до оформлення дисертації, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40
2. Воротіна Л. Кандидатська дисертація: методика написання і захисту: посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня / Л. Воротіна, В. Воротін, С. Гуткевич. – К., 2006. – 138 с.
2. Зосимов А. Дисертаційні помилки: монографія / А. Зосимов, В. Голік. – 3-є вид., доп. і випр. – Х.: ІНЖЕК, 2005. – 216 с.
3. Ковалів Ю. Абетка дисертанта. Методологічні принципи написання дисертації: посібник / Ю. Ковалів. – К.: Твім інтер, 2009. – 457с
4. Черній А. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: посібник. – К.: Арістей, 2015. – 232 с.
5. Цеков Ю. 100 запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників. Довідник. / За ред. Р. Бойка. – К.: Толока, 2013. – 80 с.
6. Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи / Упоряд. Ю. Цеков. – К.: Ред."Бюл.ВАК України": Вид-во "Толока", 2004. – 79 с.
7. Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи. 36 нормат. док. з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Л. Мірошниченко. – К.: Толока, 2012. – 56 с.
8. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання: Загальні положення та правила складання

Допоміжна

1. Анкудинов И.Г. Основы научных исследований: учебное пособие / И.Г. Анкудинов, А.М. Митрофанов. – СПб.: СЗТУ, 2002. – 65 с.
2. Бабиюк Г.В. Основы научных исследований: курс лекций / Г.В. Бабиюк. – Алчевск: ДонГТУ, 2007. – 247 с.
3. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: учеб. пособие / А.Я. Баскаков, Н.В. Туленков. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
5. Кузьмин С.И. Методы научных исследований в технических задачах: учебное пособие / С.И. Кузьмин. – Ангарск, АГТА, 2010. – 247 с.
6. Волкова П.А., Шипунов А.Б. Статистическая обработка данных в учебно-исследовательских работах: учебное пособие / П.А. Волкова, А.Б. Шипунов. – М.: Экопресс, 2008. – 60 с.
7. Дацун В.М. Основы научно-исследовательской работы: курс лекций / В.М. Дацун. – Петропавловск-Камчатский: КамчатГТУ, 2004. – 53 с.
8. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
9. Корбутяк В.І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: навчальний посібник / В.І. Корбутяк. – Рівне: НУВГП, 2010. – 176 с.
10. Лудченко А.А. Основы научных исследований: учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – 2-е изд., стер. – К.: О-во "Знания", КОО, 2001. – 113 с.